

100990

Tankevekker for oss alle

Rune Gerhardsen har skrevet et tankevekkende kåseri av en bok. Snillisme på norsk, heter den, og den fortjener å bli lest, av dem som har reagert sterkest på Gerhardsens mange utspill, men også av folk flest. Han har noe å si oss alle. Han refser i k k e bare svake grupper, men har tankevekkende meninger om hvordan vi hjelper dem best.

AV
ODVAR THOMPSON

Vi lever i en tid som er vanskelig for mange. Men vi lever også i en tid hvor folk som har svært gode muligheter for å hjelpe seg sjøl, står i kø for å bli reddet av staten og kommunen. Det er for eksempel god grunn til å tro at betegnelsen gjeldskriseoffer trekkes noe lenger enn rimelig her. En rekke problemer, som nøkternt sett ikke gir stort mer enn et visst ubehag og hverdagslige vanskeligheter, forstørres til lokale og nasjonale kriser.

Det er snakk om problemer som i hvert fall kunne vært unngått ved litt mer forsiktighet, noe større forutseenhet og litt større personlig ansvarsfølelse.

Men la oss holde oss til Gerhardsen. Hva mener han med snillisme? — Jeg har brukt ordet som betegnelse på det fenomenet at vi som samfunn, i det godes hensikt, har tøydd systemet mot den ekstreme og misforståtte velvillighet. De gode idealer trekkes ut i parodier. Alle krav skal innfris, alle problemer løses og alle meneskelige vanskeligheter ivaretas. Snillisten møter alle krav med velvilje. Snillisten er alltid forståelsefull overfor et

krav, et behov eller en interesse. Snillisten tar ingen konfrontasjoner. Konsekvensen blir at ansvaret undergraves og at det ikke lenger stilles krav til enkeltmennesket, skriver Gerhardsen.

Foreldreansvar

Han forteller om sitt første anti-snillistiske utspill. Det var gate-møte i Oslo. En ung kvinne fortalte om en liten dam ved St. Hanshaugen. Der kan ungene ramle uti, og da kan det gå riktig galt. Gerhardsen fikk spørsmål om hva han ville gjøre med det.

— Ingen ting. Det å passe på at ungen din ikke drukner er ditt eget ansvar, svarte han.

Sjølkrittikk

Han tar sjølkrittikk for den tiden han satt i bydelsutvalget for Stovner og hadde som arbeidsnorm at et hvert folkelig krav skulle imøtekommes. Derfor er det ubrukte fotgjengerunderganger der, og det var nære på at Tokerudtjernet ble fylt igjen fordi borettslagene mente det var farlig for ungene i nabolaget.

Bjørnetjeneste

Dersom du bor i en by må du venne til biler og trafikk. Vi gjør ungene en bjørnetjeneste dersom de ikke læres opp til å ferdes i trafikken eller til å bo i nærheten av elver, vann og fjorder, mener Gerhardsen.

Han mimrer også om den tid da unger måtte skøytebaner og trakk skiløyper sjøl. — Nå kan ikke unga snakke reint engang før de roper på kommunen. Vi har neppe fått et mer lykkelig eller framskredent samfunn på denne måten, skriver han. Han nevner også speidertroppen som var på skogstur, måtte bli

ute om natta i godt og mildt vær og ble møtt av katastrofepsykiatere ved hjemkomsten morgenen etter.

Gerhardsens mer kjente snillismeutspill dukker også opp i denne boka, og han er allerede grepet i slurvete omtale av innvandringspolitikken.

Arbeidsmarkedet

Jeg forstår godt hans tanker om at de svakeste skal kunne komme inn på arbeidsmarkedet til lave lønner enn tariffen tilsier, men synes han legger for lite vekt på problemene som oppstår når det skapes et diffust og annenrangs arbeidsmarked. Han tenker vel først og fremst på arbeidsplasser i offentlig sektor, og det er problematisk i seg sjøl. Enda vanskeligere blir det hvis bruken av svakt kvalifisert arbeidskraft for dårlig lønn sprer seg til privat sektor. Jeg kan lett forestille meg at en rekke arbeidsgivere vil utnytte en slik situasjon til egen fordel. Vi kan få en snillisme gale veien. En snillisme som først og fremst hjelper dem som allerede har det helt utmerket. Det er først og fremst den snillismen vi har for mye av, og som vi kan kvitte oss med uten at velferds-samfunnet rystes i sine grunnvoller.

Eget ansvar

Det er i det hele tatt litt av hvert i Gerhardsens bok og mange utspill som innbyr til motsigelse. Til gjengjeld er det god grunn til å minne om hans ord om at politisk lederskap også er å ta populære standpunkter. Dessuten retter han kravet om å ta ansvar til oss alle. Også til oss som har gamle foreldre. En eldre kvinne fikk problemer med å greie seg sjøl i leiligheten.

OMSTRIDT: Rune Gerhardsen har skrevet en omstridt men tankevekkende bok.

Tilslutt greide sønnen å skaffe henne hjemmehjelp.

Men kvinnen mistrikkedes. Som mange eldre i samme situasjon, var hun i ferd med å miste livsgnisten. En vanskelig tilværelse blir ikke svært mye bedre om du får hjemmehjelp. Vi mennesker tenger ofte noe mer. Kvinnen sluttet å spise. Da sønnen endelig kom innom ble han forferdet. Moren veide bare 39 kilo.

I rettferdig vrede gikk sønnen til frontalangrep på kommunens omsorgsapparat.

Men hvem har det største ansvar for å yte omsorg, varme og medmenneskelighet — familien eller kommunen? Spør Rune Gerhardsen.

Solidaritet er ikke bare noe du får. Solidaritet er også noe du gir.

Rune Gerhardsen:
Snillisme på norsk.
Schibsted Forlag.

HD 30/11-91